

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : PETRE BORSȘ

APARE ODATĂ PE
SĂPTĂMÂNĂ

PROPRIETAR : I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an 30 Lei
Pe 6 luni 16 >
Pe 3 luni 8 >

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă portul

Pentru inserții și reclame a se adresa la administrație

REPRODUCȚIA INTERZISĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

91, — Oheul Dâmboviței — 91.

Vis-a-vis de Palatul Justiției

Un număr vechi 2 Lei

Cine primește două numere consecutive din acest ziar se consideră ca abonat.

S U M A R

Cestiunea Penitenciarelor, *discurs rostit de d-l Ștefan Stătescu, Procuror general al Curții de apel din București, cu ocaziunea deschiderii anului judiciar 1896-1897.*

CESTIUNEA PENITENCIARELOR

Discursul d-lui Ștefan Stătescu, Procuror general al Curții de apel din București, cu ocaziunea deschiderii anului judiciar 1896-1897

*Domnule Prim-Președinte,
Domnule Președinte,
Onorați Consilieri,*

Mult regretatul Al. Crețescu, fost Prim-Președinte la Curtea de casațiune, răspunzând la discursul de intrare în anul 1878, a dis, cu multă dreptate, că «aceasta este una din cele mai frumoase atribuțiuni ale Ministerului public».

De sigur că înaltul magistrat se găsea sub impresiunea unui excelent discurs, dar nu este mai puțin adevărat că lucrul în sine era bine judecat.

În adevăr, onoarea acordată Ministerului public de a începe anul judecătoresc printr'o cuvântare cu care să întrefie în prima zi pe acești magistrați, cari se readună pentru a începe înalta lor misiune, formează cea mai frumoasă atribuțiune, pe care legea o conferă parchetului Curților.

Dacă însă acest rol este așa de frumos, dacă această atribuțiune este așa de importantă, dați-mi voie să completez, în cunoștință de cauză, veritatea exprimată de supremul magistrat, și să adaug că acest rol, această atribuțiune, este în același timp tot atât de gingaș, tot atât de greu de îndeplinit.

De sigur că acea ce vă spun eu astăzi, nu este nou pentru Domniile-voastre, dar ca să fac să apară și mai clar adevărul acestor afirmațiuni, voi adăuga că cercetând buletinele destinata a coprinde și publica dis-

cursurile de intrare ale Curților noastre, buletine, a căror valoare, fie zis în treacăt, lasă foarte mult de dorit, am constatat că atâți și așa de iluștrii reprezentanți ai Ministerului public, au început cuvântul lor prin a cere indulgența auditorului.

Pentru mine astăzi, fie-mi permis, să sper că nu mai am nevoie să arăt prin cuvinte, cât de mult 'mi e necesară indulgența acelor către cari mă adresez. Cu puținul spațiu de timp de care am putut dispune, nu 'mi a fost posibil a mă pregăti, precum ași fi dorit, pentru o așa de însemnată intrunire. Nimeni mai bine de cât mine nu simte greutatea acestei situațiuni, și dacă îndrănesc a mă presenta, este numai a mă conforma dorinței exprimate de Domniile-voastre, prin proiectul de regulament al Curții, menționând că sarcina discursului de intrare, este în căderea Procurorului general personal.

Dacă dar în regulă ordinară, în starea normală a lucrurilor, nu este așa de ușor a ține cuvântul de inaugurarea anului judiciar, ce trebuie să zicem pentru o împrejurare, ca cea de față, în care cestiuni extraordinare și delicate vin a se adăoga pentru a'mi apăsa și mai mult iusuficientele mele puteri?

În adevăr, cum ași putea să încep aceste câte-va cuvinte ce sunt hotărât să pronunț, pentru a ține locul unui discurs de intrare, potrivit zilei de astăzi, fără ca privindu-vă pe Domniile voastre, să nu 'mi aduc a-minte, că până deună-zii erau printre noi prea mulți care astăzi nu mai sunt? Cum ași putea să nu consacru puținele mele cuvinte, aceluia pe cari o moarte prematură 'i-a despărțit de noi pentru veci?

Astăzi când ne adunăm pentru a sărbători reînceperea unei misiuni pentru care trecutul este cel mai strălucit garant, cine ar putea să vă vorbească, fără să 'și facă o datorie de onoare, aducând aci tributul nostru de recunoștință, aceluia care nu mai sunt și nici nu vor mai fi printre noi, dar al cărei devotament pentru serviciu nu se poate uita?

Jorgu Economu și Gr. Burcă, care nu ne au văzut întruniți, precum s'ar fi convenit, în același număr cum ne aflăm astăzi, atunci când mormântul le deschidea tristețe lui porți; acești așa de buni judecători, excelenți camarazi și neîntrecuți amici, au cucerit asupra noastră dreptul la un cuvânt de aducere aminte.

Mă fac deci adevăratul interpret al gândirei Domnilor-voastre a tuturor, adresându-le astăzi, în numele acestei Curți, expresiunea celor mai sincere regrete.

Domnilor, așa fi vrut, și ar fi trebuit să pot să taiu aci, firul regretelor noastre pe anul ce trece,—era deja prea mult, — dar greutatea situațiunei mele nu se oprește la atât. Încă o pierdere, din fericire însă de o altă natură, suntem siliți să mai înregistrăm.

Personificând în sine tipul magistratului de distincțiune, fiind în același timp un șef iubit pe cât de neprețuit camarad, d. Adolf Cantacuzino, fostul nostru prim-președinte, printr'o retragere prematură și neașteptată, ne a făcut să regretăm și mai mult.

Mă este greu să dau frâu liber sentimentelor ce aș vrea să le exprim la adresa acestui înalt magistrat. Calitățile, studiile, și chiar familia de care ține acela care poartă astăzi cu atâta demnitate sarcina acestui post mă impune tăcere.

Este însă timp să scurtez, și răsturnând cursul acestor idei, să trec la o altă ordine de reflecțiunii, pentru care trebuie să încep asemenea prin a recunoaște că se impun de circumstanță.

Nu am să vă vorbesc de aci înainte de ceea ce am pierdut, și pentru care cu toții regretăm, ci din potrivă de ceea-ce am dobândit, de un mare avantajiu al nostru asupra celor ce ne au precedat, avantajiu pentru care mai rămâne încă ceva de făcut pentru a fi complet, și pe care cred că este cel mai bine venit moment, astăzi, ca să-l indicăm, să-l cerem, și să insistăm asupra lui ca să se acorde.

Vrea să vă vorbesc despre Palatul justiției, în care ne adunăm pentru prima oară, ca să sărbătorim reînceperea serviciului nostru. Despre Palatul justiției de astăzi în comparație cu cel de ieri, și cu aceasta voi avea ocasiunea a vă întreține *despre palatul său clădirile necesare pentru oficiul justiției penale în special.*

Onorați magistrați,

Anul ce inaugurăm astăzi, este remarcabil nu numai mulțimea și prin importanța regretelor ce avem de înregistrat, dar încă și prin terminarea noului local în care ne aflăm. Acest local atât de mult așteptat, mă oferă ocasiunea de a repeta, după atâți alții cât de necesar este pentru interesul justiției, ca palatul în care se exercită această putere, să fie anume clădit pentru splendoarea ei.

Data de 15 Octombrie 1895, dată la care înalții demnitari ai țerei, sărbătoreau împreună cu noi, aici în vasta și frumoasa sală a pașilor pierduți, inaugurarea acestui măreț locaș; această dată va avea de azi înainte

un aniversar aproape exact, în ziua deschiderii anului judiciar.

Mai puțin măreț ca ceremonial și decor, acest aniversar va avea pentru noi o îndoită însemnătate; pe lângă că ne întrunește în corpore, dându-ne ast-fel puțința de a ne saluta de bună venire, dar încă el ne aduce aminte, prin localul special ce avem, cât de mult ni s'a înlesnit serviciul delicat ce ni se cere, și prin consecință cât de mult trebuie să ne ținem la înălțimea misiunei ce ni s'a confiat.

Avem cu toții încă recent în memorie, starea localului Curților și mai ales a tribunalelor de unde ne-am mutat aci. Mulți dintre Domniele-voastre și aduc asemenea aminte, de vechile localuri, care acoperea o parte din terenul pe care este clădită acum construcțiunea actuală a acestui Palat. Ne este deci ușor a face o justă comparațiune, și a conchide cu siguranță și în dreptate, că în adevăr avantajul ce ni s'a acordat nouă este în destul de mare, pentru ca la rândul nostru să ne arătăm recunoscători și demni de el.

Pentru a vă face însă să puteți judeca acest avantajiu, în raport cu situațiunea predecesorilor noștri, cari pe lângă multe alte neajunsuri cu cari aveau să lupte pentru a și putea îndeplini această atât de grea sarcină, mai suferea și de reaua stare a localurilor. Pentru a vă face să vedeți cât erau dârșii de rău sub acest punct de vedere, să mă dați voie să vă fac să ascultați un moment, pe cei în drept a ne vorbi de această cestiune, nu mai departe de un pătrar de secol, data la care s'a pus bazele adevăratei noastre organizațiuni judiciare.

Din archiva Ministerului de Justiție am extras, sub data de 23 Iulie 1863, un referat adresat de acest departament către consiliul de Miniștri, prin care se cerea să se aprobe resilierea contractului de închiriere al localului în care de abia se instalase Inalta Curte de casațiune, înființată în anul precedent.

Iată câte-va pasagii din acest referat :

«....Încă din anul expirat, zice Ministrul justiției, nu trecuse nici trei luni după instituirea Onor. Curții de Casațiune, și D. Prim-Președinte al acestei Curți, prin adresa cu No. 437 din 4 Iunie acel an, demonstra acestui Minister, starea cea miseră și cu desăvârșire strimlă a caselor d-lui Iorgu M. Ghica, ce s'au fost închiriat, pe când d. Brăiloiu se afla Ministru la acest departament, spre a servi de local acestei autorități.

«De atunci și până acum în mai multe rânduri, D. Prim-Președinte a arătat neconținut că una din secțiunile Curței cu întreaga grea, nu ar fi având unde a se așeza; Că cele-l'alte secțiuni sunt puse prin camere și coridoare întunecoase, necurate și chiar neocuibile, *că fiind ast-fel mulți din domni membri s'au îmbolnăvit.*

După aceasta, Ministrul spune că a numit o comisiune compusă din trei doctori: Venert, Atanasovici și Saros din partea serviciului sanitar, care împreună cu D. Al. Costinescu inspector general și Ștefan Lespezeanu

secretarul consiliului tehnic, din partea Ministerului lucrărilor publice, să examineze starea zisului local.

Ascultați vă rog părerea acestei comisii așa cum este reprodusă în referatul Ministrului;

«..... Apartamentele etagiului de sus de și nu sunt «umede, sunt însă într'o stare foarte proastă: pereții «crăpați în toate sensurile; tavanul crăpat și pătat de «apa ce a curs prin înveliș; sobe cari fumă și nu în- «câlzesc; urme de fum pe lângă marginele dușumele- «lor ce se sue pe lângă pereți, din etagiul inferior în «etagiul superior; coluare întunecoase, și uși de nu se «închid. Apartamentele etagiului de jos, sunt în stare «de umiditate, care le face cu totul inhabitabile, și ae- «rul infect este vătămător respirațiunii, în cât acest «etagiul se poate considera ca și cum nu ar exista....

«În urma tuturor acestora, continuă Ministrul justi- «ției, la 25 Iunie din urmă am mai primit o adresă din «partea d-lui Prim-Președinte vorbit mai sus, prin care «între altele zice, despre actualul local :

«Că este în așa stare, în cât lesne ne putem aștepta să «vedem Curtea silită a încheia într'una din zile, un pro- «ces-verbal, prin care constatând neputința de a mai func- «ționa în acest local, să suspende lucrările sale»...

Iată deci ceea-ce ne spune ca și cu propriul lor viu grai, persoane tehnice, doctori, Ministrul justiției și Pri- mul-Președinte al acestui serviciu, despre starea în care se aflau la acea epocă localurile judecătorești din capi- tala țării.

De sigur, că dacă cea mai înaltă treaptă a magistra- turei; dacă cei mai de sus reprezentanți ai acestei ra- murii din administrațiunea justiției, erau instalați în așa de rele condițiuni, putem ușor să ne dăm seama de mo- dul cum trebuie să se fi găsit localurile celor-l'alte trepte judecătorești inferioare.

Priviți deci în jurul Domniilor voastre; observați stră- lucirea acestui locaș demn de importanta lui menire; comparați, dacă comparațiune este posibil de făcut, com- parați prezentul cu înfățișarea lui splendidă, punându-l alături cu acea stare de lucruri din trecut, despre care v'am adus ca martori vorbitori, atâtea și așa de com- petente personaje; și acum judecați câtă importanță are, pentru interesul și majestatea justiției, un bun, frumos și special local.

Ce simțiminte nu însuflă el, Magistratului chemat a împlini acest așa de însemnat oficiu; iar de altă parte, cât respect și ce supunere ne imprimă în mintea justi- tiabililor, acest templu închinat dreptății.

Dacă acei cari ne-au precedat în această carieră, au avut a lupta și cu neajunsurile ce decurg dintr'un rău local de judecare, noi cei de astăzi, având cu atât mai înlesnită îndeplinirea misiunii noastre, suntem cu atât mai datorți a fi mai aproape de idealul dorit.

Domnule Prim-Președinte,
Domnule Președinte,
Onorați Consilierii,

Nu numai localul în care judecătorul funcționează, dându-și hotărârile sale, este singura clădire care să inte-

reseze, sub acest punct de vedere, o bună organizare socială.

Justiția penală, această ramură așa de importantă pen- tru moralitatea și siguranța publică mai reclamă tot atât de imperios, încă un fel de clădir, și anume acelea în cari se execută o parte, și cea mai gravă, din sentințele sale.

Acestea sunt penitenciarele, despre cari țin să vă vor- besc în special astăzi.

De sigur că orî cât de bine ar fi instalată, organi- sată, și orî cât de urgent ar fi dată, justiția penală; orî cât de dreaptă și de bine cumpănită, pedeapsa în- chisorei ce s'ar pronunța în contra unui individ, totul rămâne zadarnic, ba încă se poate întoarce în rău, dacă nu există alcătuit un bun sistem penitenciar; dacă pe- deapsa închisorei nu se execută în toate condițiunile cerute, pentru a fi și *moralisatoare* pentru cel pedepsit.

Scopul ce se urmărește cu aplicarea unei pedepse, nu este numai de a face să fie exemplară, adică de a arăta celor-l'alți să vadă ce au să sufere dacă vor face ceea-ce a făcut agentul pedepsit, dar încă prin aplica- rea pedepsei, se caută a se moralisa delicuentul însăși a se îndrepta la calea binelui, cu un cuvânt a face ca arestatul să se întoarcă în sânul societății mai bun, iar nu mai rău de cât era în momentul arestării sale.

Negreșit că nu este meserie mai dificilă, că nu este sarcină mai grea, de cât aceea de a se moralisa clasa cea mai imorală a societății; de a aduce la calea bi- nelui această așa numită armată a răului. Cele mai bune legi organice; cel mai competent personal, în mâinele căruia s'ar încredința această delicată misiune, unite cu sentințele cele mai drepte, nu vor fi în stare a produce efectul dorit, dacă arestatul nu s'a mărginit pur și sim- plu de cât întru a fi, aceea ce acest cuvânt însemnează în mod brut și etimologic.

A aresta numai pentru a suprima, pe un timp oare- care, libertatea agentului, punându-l pentru acest inter- val în imposibilitate de a mai repeta aceea ce a comis, și căutând printr'aceasta a-l intimida, ca să nu mai repete în viitor vcest fel de infrațiuni, cu aceasta nu se atinge scopul pedepsei, așa cum trebuie să fie înțeles acest scop.

Dreptul de a pedepsi, și prin urmare și dreptul de a aresta, este vechiu ca și lumea. Ei bine, dacă exami- năm mersul istoric al acestei chestiuni, găsim:

Că la început, indivizii se arestau numai pentru a'i face să sufere un rău fizic și moral, o serie de priva- ționii și de mizerii, unite de multe ori cu pedeapsa cor- porală; că arestații se țineau la un loc, grămadă, fără nici o clasificare sau atențiune, din punctul de vedere al moralității fie-căruia.

Cu cât însă a trecut timpul, experiența a dobândit, pentru societate, argumente puternice, spre a învedera că a aresta numai pentru a aresta, este a face mai mult rău de cât bine, atât individului, cât și prin consecință și societății.

Că dacă societatea are neapărat dreptul de a pedepsi pe turburătorii liniștei publice, dânsa trebuie în același timp să aibă în vedere și viitorul individului arestat, ca și al celor ce se arestează la un loc cu dânsul.

Că prin urmare dar pedepsindu-l, să nu uite că mâine acești arestați se vor reîntoarce în mijlocul concetățenilor lor, și acolo vor fi cu atât mai periculoși, cu cât li se va fi dat în penitenciar, o mai mare putință de a se contagia și demoraliza reciproc între dânsii, sau prin regimul rău cugetat, la care vor fi fost supuși în timpul execuțiunii pedepsei.

S'au schimbat toate, prin efectul bine-făcător al cursului civilizațiunii, și între acestea toate, regimul penitenciar primitiv a suferit și suferă continuu reformări spre binele și moralisarea individului arestat, așa că astăzi nu se mai urmărește prin pedeapsa închisorei numai așa așa numită «vedicta publică», ci mai mult reformarea individului, moralisarea lui, dându-i o educațiune nouă, atât din punctul de vedere moral, cât și cu privire la mijloacele sale de trai pentru viitor. Pedeapsa închisorei, în substanța ei, nu este astăzi de cât ridicarea libertății individului, făcându-l să suporte un regim care să-l ducă la un viitor mai bun ca trecutul lui.

Conduși de acest curent, oamenii speciali în materie, au alcătuit un nou regim penitenciar, prin care, împăcând cerințele firei omenești cu ideea de a moralisa pe arestați, s'au oprit la sistemul prin care în timpul zilei arestații să stea la un loc adunați în ateliere sau săli comune, obligându-i la lucru și la regula tăcerii, iar noaptea să fie culcați prin celule separate.

Acest sistem, numit sistem «Auburn», după numele orașului din America, unde s'a născut și aplicat pentru prima oară, era un pas înainte în mersul regimului penitenciar, dar nu era încă ultima lui expresiune. În tot cazul, cu acest sistem, pentru care nu au fost de cât foarte puțini contradicțorii, se arată în destul de clar că mersul lucrului era îndrumat către un alt regim, la care se conducea pe această cale, regim care în cele din urmă a sfârșit prin a fi adoptat, practicat și laudat de câte-va din Statele lumii de frunte din punctul de vedere al civilizațiunii.

Isolarea individului în celulă, era pentru mulți o măsură cu desăvârșire anti-umană, omul fiind creat pentru a trăi în societate, iar nu izolat, de aceea, în contra acestui regim, s'a ridicat o serie întreagă de adversari. Cu toate acestea, ce însemnează a pune pe arestați la un loc în timpul zilei, dar a-i obliga, sub cele mai aspre pedepse, la păstrarea tăcerii, dacă nu o izolare artificială și cu atât mai penibilă pentru aceste ființe, create, cum am spus, pentru a comunica între dânsii, iar nu pentru a tăcea?

Această izolare artificială este cu atât mai anti-umană, cu cât omul aflându-se în prezența celor-l'alți, va căuta să înfrângă regula tăcerii, cu risicul ori-cărei pedepse.

El este tentat prin faptul chiar al aflării lui în socie-

tate, a vorbi celui de lângă dânsul, a-și comunica ideile a-și împărtăși suferințele, a-și adresa condoleanțe.

Ori este mai mare tortură a lăsa omul supus la această tentațiune, dându-i putință de a se vedea în mijlocul semenilor săi, să simtă toată acea necesitate de a-și comunica între dânsii, și cu toate astea să se vadă pedepsit pentru acest fapt așa de natural omului în societate.

Iată pentru ce astăzi, ultimul cuvânt în cestiunea penitenciară este pentru regimul celular complet pe zi și de noapte, însă bine organizat.

În adevăr dacă cu acest regim, fiind mai sever, se justifica scurtarea pedepselor, în raport cu acea ce se dă pentru arestul în comun; dacă se dă arestatului o ocupațiune destul de apropiată temperamentului și aptitudinii sale; și dacă în locul contactului dintre dânsii, arestații nu mai au putință a se vedea în comunicațiune de cât cu persoane anume însărcinate pentru a le predica binele și moralitatea, precum: preoții, persoane din societățile de patronagiū, sau un personal administrativ cu desăvârșire propriu acestui serviciu.

Dacă în fine, arestatul este scos la aer, făcându-l să se plimbe dedouă ori pe zi în curți speciale acestei destinațiuni; ei bine, în aceste condițiuni, arestul celular, nu este numai suportabil, nu este numai, în adevăr, cea mai sigură măsură că individul nu va avea putința să iasă la a lui liberare mai vițiat, mai rău, și prin urmare mai vătămător pentru societate, dar în fapt, s'a constatat că de atâtea ori, s'au găsit arestați cari l-au preferit arestului în comun.

Să adăugăm încă că expunerea de motive a legii asupra șantagiului în Franța, ne-a mai semnalat încă o consecință a regimului în comun dintre arestați, fie chiar numai de zi; aceasta consistă în împrejurarea, că arestații cei mai leneși și cei mai perversi, aceia adică pentru care viața nu a fost de cât o povară pe socoteala altora, speculaū asupra celor cari căzuți, prin accident, într'un fapt care i adusesese în pușcărie, căutase să-și ascundă trecutul pentru a-și găsi un loc de uvrier onest.

Acești nelegiuși speculatori prin condițiunile ce impunea pentru a li se cumpăra tăcerea, făceau ca uvrierul neputând plăti ceea-ce i se cerea, era denunțat patronului ca fost pușcăriaș, și isgonit din serviciu era pierdut pentru tot-d'a-una.

Onorați Magistrați,

Nu am putința să mă întind în detalii, pentru a arăta în mod comparativ toate desavantajile diverselor sisteme penitenciare, față cu cel celular; este destul însă ca să resum în fața celor ce am avut onoarea să vă expun, că până acum nu se cunoaște un sistem mai bun de practicat, pentru a se atinge scopul pedepsei de închisoare, așa cum este astăzi înțeles, de cât sistemul celular complet, dar organizat cu o deosebită atențiune, și cu un bun personal.

Nu-mi este asemeni posibil, să mă opresc mai mult, nici asupra desfășurării diferitelor părți din care se

alcătuește complexul organizării acestui sistem; trebuind însă să mă mențiu în cadrul ce 'mă este fixat, nu am să insist acum de cât asupra clădirii necesare pentru aplicarea lui, odată dovedit în substanță, utilitatea acestui regim.

În adevăr, localul este prima condițiune, pentru a ne putea gândi chiar, la adoptarea acestui regim de pedeapsă. Ca să se poată închide și isola arestații trebuie ca, de mai înainte, să fie construit penitenciarul cu atâtea celule sau camere, câți indivizi au să fie așezați pentru ași executa pedeapsa la care sunt osândiți?

În Statele în care reforma penitenciară a urmat cursul său regulat, acolo adică unde de la regimul în comun, s'a trecut la acel mixt, a fost foarte ușor ca să adopte în urmă pe acela al separațiunii complete de zi și de noapte. Transformarea nu era grea și costisitoare ca în cazul în care de la penitenciarul în comun s'a căutat să se ajungă la cel de isolare absolută.

În această din urmă clasă ne aflăm noi cu cestiunea penitenciarelor și prin urmare stăm cum nu se poate de rău pentru a putea spera o grabnică soluțiune a acestei așa de impotrantă și de curentă cestiune.

După o practică de peste 14 ani de zile, exclusiv numai în serviciul penitenciarelor, și prin consecință continuu în contact cu aresturile și arestații noștri, prin diferitele penitenciare din Capitală și din provincie, am fost de atâtea ori rău impresionat de felul executării pedepselor de închisoare la noi. De atâtea ori am avut ocaziunea de a constata o stare cu desăvârșire intolerabilă a penitenciarelor noastre, și pentru care tot-d'a-una și tuturor am îndrăsnit a spune părerea mea asupra acestei așa de grave stări de lucruri. Ași fi dorit să pot reedita astăzi de la acest fotoliu, și într'o ședință ca aceasta în care ne aflăm adunați, toate acele câte-va cuvinte ce am publicat anul trecut în broșura ce am avut onoare să vă depui fie-căruia din Domeniile voastre.

Ași fi dorit să completez și să accentuez toate acele părți, rezultat al unor observațiuni personale din practica mea zilnică, pentru a pune și mai bine în relief, cât de rea este starea în care negăsim din punctul de vedere penitenciar.

Dar precum la început ziceam că împrejurări extraordinare și de circumstanță, se suprapun astăzi la cestiunea discursului de intrare și 'mă fac pozițiunea grea, cu mult mai presus de puterile mele, tot ast-fel, acum 'mă e greu să scurtez, să reduc, să mutilez aceia-ce ar fi făcut un tot așa de bine de înțeles în cestiunea de care vream să vă întrețin pe ziua de astăzi.

Ceea-ce face însă culmea desolării mele, este că din buletinele Societății de închisori din Franța, societate care 'mă-a făcut onoare de a mă primi ca membru al ei, încă de acum două ani, am avut puțința de a cunoaște cât de mult suntem noi de înapoiați față cu celelalte state ale lumii civilizate și cât de rău este judecată starea culturală a unei națiuni care se interesează așa de puțin de o bună organizare penitenciară.

Ei bine, sub acest raport, critica cea mai severă, nu este totuși suficientă pentru a răsplăti puțină atențiune ce s'a pus la noi întru conducerea acestui serviciu. Nu înțeleg să acuz pe nimeni personal, răul este în socoteala unei desinteresări generale.

Este destul să vă aduc aminte că deja de peste 20 de ani, avem o lege organică, care rupând cu vechiul sistem de arest comun, de zi și de noapte, introduce regimul celular mixt, adică munca de zi în comun, sub regula tăcerii, unită cu izolarea completă de noapte în celule separate. Și cu toate acestea, după 20 de ani de la facerea legii, nu există încă nici un penitenciar în care să fie posibil a se executa pedepsele după ordonanța legiuitorului.

Încă din Februarie 1874, marii organizatori ai țerei, Corpurile legiuitoare, au găsit ca arestul în comun este dezastruos pentru morala interioară, pentru buna cârmuire în arest, ca și pentru efectul pedepsei aplicate, și cu toate acestea, și astăzi, de fapt, în penitenciarele noastre nu avem de cât acest regim.

Este de necrețut, dar lucrurile sunt așa.

Suntem într'o epocă de progres, într'o stare de agitațiune continuă de a ne deslega de relele trecutului, făcând îmbunătățiri sub toate raporturile, și cu toate acestea, iată aproape un pătrar de secol, în care nu desiderate particulare, dar ordinul legii să nu se fi adus, nici în parte, la îndeplinire.

Iată pentru ce m'am hotărât, ca în așa de scurt timp, ca și în pripă, să vin astăzi înaintea Domniilor-voastre cu acest subiect, despre care, 'mă ziceam, ori-cât voi fi de scurt, ori-cât de incomplet, ori-cât rău pregătit, totuși dacă nu voi face să vorbească de cât legea însuși, în locul meu, câștigul cauzei 'mă este asigurat.

Ascultați câte-va din dispozițiunile legii din 1874, asupra regimului general al închisorilor, reflectați un minut la scopul ce urmărea această lege, și aduceți-vă aminte de localurile aresturilor de județ, cel puțin, pe cari le visitați de regulă cu ocaziunea presidării Curțiilor cu jurați.

Cât despre aresturile cele mari, ele sunt la același nivel, dacă nu, multe din ele, în o și mai rea stare.

«Art. 2. — Toate închisorile vor fi împărțite în diviziuni pentru femei, bărbați, majori și minori, fără comunicație între denses, supuși regimului penitenciar celular mixt».

Cu toate acestea, avem aresturi în cari nu minorii, dar nici chiar femeile nu sunt separate așa cum a înțeles legiuitorul.

«Art. 8. — Preveniții sau acuzații vor trebui să fie în deosebă închiși în chilii singuratiche, în destul de spațioase, sănătoase și bine aerisite. În timpul zilei toți cei cari vor voi a lucra, se pot întruni în ateliere sau săli comune, însă sunt învoiți a lucra în chilia lor, toți cari vor cere aceasta.

«Art. 11. — Osândiții (la munca silnică) vor fi închiși în deosebă în chilii. . . În zilele de lucru ei se întrunesc în localul de muncă, și sunt supuși la regula tăcerii.

«Art. 15. — Fie-care osândit (la reclusie) va fi închis într'o chilie

«Art. 16. — Cei osândiți (la închisoare corecțională) vor locui în deosebire prin chilii....

«Art. 24. — Nevêrstnicii vor fi supuși la sistemul celular de noapte, și se vor întruni ziua, fără a fi supuși la regula tăcerii.

«Art. 29. — Tot osânditul în recidivă va sta închis singur, zi și noapte, într'o chilie în destul de spațioasă, sănătoasă și bine aerată.

«Art. 30.—El va fi supus, în chilia sa, la muncile prescrise de regulamentul închisorilor».

Credeți oare că avem în toată țara, de la Dorohoi până la Severin, un local de penitenciar, central sau de județ, în care să fie posibil ca în timpul nopții cel puțin, arestații să poată fi izolați și sustrași în acest interval de la contagiul lor reciproc? Credeți Domniele-voastre, că în toate aceste aresturi se dă ceva de lucru acestor oameni, printre cari sunt încă un mare număr de care se poate face o bună întrebuințare în societate?

«Faceți-vă să lucraze, și printr'aceasta vi veți face cinstiți», această devisă a aresturilor din toate cele-l'alte State civilizate, nu numai că nu a fost apreciată cum merită de Direcțiunea penitenciarelor noastre, dar de atâtea ori mie personal, mi s'a reclamat de arestați să mijlocească a li se da ce-va de lucru, pentru a le face viața mai suportabilă în timpul arestului.

În Belgia, industria penitenciară este așa de bine organizată, că prin concurența ce face industriei libere, și-a atras de atâtea ori reclamațiuni serioase din partea acesteia, cerându-se suprimarea ei.

În Elveția, aresturile mi-au făcut impresia unor ateliere, iar nu a unor pușcării.

La noi, munca în celulă nu este nicăiri posibilă, de oare-ce nu avem celule, iar munca în comun nu este de cât în ocne și foarte puțin aresturi centrale.

Cât despre recediviști, această clasă de tot ce are societatea mai periculos, fiind mai leneși și mai perversi, aceștia se plimbă prin întreaga ceată a codeținuților lor, întocmai ca niște șefi printre subalternii lor, având asupra acestora o deosebită autoritate și o nespusă influență.

Nu există un arest al recediviștilor, nu există acel regim de izolare continuă a acestor arestați, nu avem celule în cari încă de la 1874 legiutorul ținea să-i vadă închiși și supuși celui mai riguros regim.

Profesorii de rele, maestri a tot ce inteligența o e-nească este capabilă să inventeze și să execute cu o îndrăzneală și o abilitate uimitoare, pe acești oameni i-am văzut de atâtea ori inspirând teamă chiar personalului administrativ, care nu avea puțința de a-i isola, ca pe fiarele sălbatică, precum sunt adesea porecliți de către semenii lor.

Ca să nu vă citez de cât un exemplu, care mi este cu atât mai util cauzei mele, cu cât este devenit clasic, este destul să vă afirm că Enake Marcu, omul celebru prin numărul omorurilor pentru care este osândit, Enake Marcu, care a avut acel grad de răutate să comită omor și în arestul unde era ținut pentru a-și expia păcatele

comise; ei bine, pe acest Enake Marcu l-am găsit liber în anul trecut, în vastele curți ale arestului din R. Vâlcea, numit Ocnele-Mari.

Căți însă, cari mai puțin celebri din scripte, sunt în realitate tot atât de periculoși prin contactul lor cu restul deținuților, ca și Enake Marcu. Este lesne de înțeleasă câtă doză de imoralitate, și ce rău contagiu sunt toți acești recediviști prin aresturi, de oare ce nu avem clădiri celulare pentru a-i deține așa cum o cere legea deja de peste 20 de ani.

Mergeți la Văcărești, arestul Capitalei, arest în realitate preventiv, dar în care veți găsi osândiți cari își fac pedepse până la 5 ani de închisoare corecțională. Mai mult încă, veți găsi arestați de reclusie și chiar de muncă silnică, aduși sub diverse pretexte, pentru care nu este locul să insist aci. Ei bine, neexistând celule în cari să se poată sepa acești oameni, ei stau continuu în contact cu cei-l'alți, și înțelegeți lesne care e consecința și cum rămâne legea.

Personal vă pot atesta, că acum în cursul vacanței, și anume pentru interesul constatărei din nou a acestui adevăr ce vă expui, am căutat să inspectez toate aresturile din județe, având deja cunoscute din anul trecut aresturile centrale ca Plătărești, Mislea și Telega cari cad tot în circumscripțiunea Curții noastre, cât și Târgu-Ocna din Bacău și Ocnele mari din Râmnicu-Vâlcea.

Cu aceasta am constatat încă o dată că nu numai că aresturile noastre din timpul zilei, sunt aresturi în comun, fără a se supraveghea tăcerea și necomunicarea între arestanți, fără a li se distra atențiunea de la rele cugetări prin lucru, dar încă în timpul nopții sunt grămădiți în plină libertate și în număr important în dormitoare comune.

Minorii ca și majorii, recediviștii descreați ca și cel arestat pentru prima oară pentru bătae sau rănire din imprudență, toți stau ziua și noaptea fără nici o piedică sau supraveghere serioasă în cel mai destrăbălat regim de viață în comun.

Iată ce e legea, iată cum sunt aresturile noastre. Judecați cât stăm de rău, când toată lumea specială astă-zi condamnă acest fel de aplicare a pedepsei de închisoare și organizează sistemul celular riguros.

Cum vreți să obținem regenerarea făcătorilor de rele, această măsură atât de utilă siguranței publice, fără a avea locale de penitenciare alcătuite pentru acest scop?

Cu aresturile noastre însă, nu numai că nu putem spera a ajunge la moralizarea celor imorali, dar dimpotrivă cu siguranță putem afirma că ajungem a propaga imoralitatea chiar la aceia cari căduți prin vre-o cauză nenorocită și accidentală, în arest, au toată posibilitatea de a-și cultiva simțul răului, așa că la reînțoarcerea lor în libertate, vin cu mult mai perversi de cât nu intraseră.

Cu aresturile noastre cari nu sunt de cât proprii regimului în comun de zi și de noapte și în cari chiar clasificările pe grupe sunt neobservate, nu putem avea

de cât o criminalitate crescândă continuu, în detrimentul societății.

Să cerem și să insistăm deci cu toții a nu se neglija mai departe această așa de importantă cestiune, căci ascultați cum se exprimă pastorul E. Robin, într'un important uvragiu publicat asupra lucrărilor urmate în această materie la primul congres penitenciar internațional ținut la Londra în 1872:

«Nous ne pouvons nous dispenser de parler du vieux «mode d'imprisonnement en commun de nuit et de jour «encore universelement pratiqué dans les pays qui n'ont «point de système, et où les progrès de la réforme pénitentielle sont incomplets où tout à fait inconnus. Il «serait difficile de dire tout le mal qu'on pense d'un «mode si défectueux de répression, toutes les critiques «fondées dont il a été l'objet.

«Partout les prisons communes sont considérées «comme des écoles de vice, des foyers permanents de «corruption, comme créant une infame promiscuité «des malfaiteurs, aux quels elles ôtent le dernier sentiment d'honnêteté qu'ils auraient encore pu conservé. «C'est contre ce mal séculaire que sont dirigés tous les «efforts des hommes qui s'occupent des prisons».

Maî în urmă apoi adăogă, că asupra acestei cestiuni unul din membrii congresului s'a exprimat ast-fel:

«C'est la société qui est en grande partie responsable «des crimes qui se commettent, car c'est dans ces lieux «maudits où elles rassemblent les malfaiteurs qu'un «grand nombre de ces crimes sont préparés à l'avance».

Câte cuvinte atâtea adevăruri, cu atât mai crude, cu cât până astă-qi la noi încă nu pare a se fi gândit nimeni din cei cu drept de inițiativă, a face un început de aplicare a acestor idei. Nu cer ca să fi făcut ceva pentru aplicarea sistemului celular riguros, așa cum se practică în lumea civilisată. Dar nici cel puțin legea noastră din 1874 care organizează sistemul celular mixt nu s'a vădut încă aplicată până astă-qi, neavând localuri proprii pentru a ei executare.

Domnilor,

Știu bine cât a costat în alte țeri transformarea localurilor penitenciare deja existente, clădite pentru diviziunea pe categorii, în aresturi celulare; cunosc și mi daș seama de greutatea bugetului nostru față cu atâtea cereri, dar nu e mai puțin adevărat că cestiunea merită o deosebită atențiune și mai ales din partea noastră membrii parchetului, vecinic în contact cu această clasă de oameni.

Cui oare incumbă răspunderea morală a acestui rău social, despre care îndreptare posibilă este și care nu se cere? A cui este datoria de a veghea ca o santinelă neclintită la executarea sentințelor penale, și a ține socoteală de efectul produs prin această executare? Cine trebuie să fie supraveghetorul nedespărțit al acestei măsuri atât de mult de ordine judiciară dacă nu Ministerul Public? Cine cunoaște și este în contact cu acești rău făcători, din primul moment al arestării individului, și prin urmare cine poate cumpăni mai bine

perversitatea și aptitudinea criminalului, dacă nu acel care cunoaște crima în toate detaliile execuțiunii sale care-i cunoaște mijloacele de apărare ca și dovezile a-cusațiunii ce i se aduce?

Fără îndoială că reprezentanții Parchetului, reprezentanții justiției penale în genere, lor le incumbă datoria de a îngriji ca pedeapsa să fie aceia ce însuși legea, însuși interesul social în afară de legea scrisă o impune de a fi.

Iată pentru ce mă întreb, după cum am făcut-o deja alții din Statele mai înaintate ale Europei, ce caută serviciul penitenciar, serviciul executării pedepselor de închisoare, sau mai bine zis al sentințelor penale, ce caută acest serviciu în biurourile Ministerului de interne în loc de a fi alipit la Ministerul justiției?

Belgia și Olanda, Grecia și Rusia, Elveția, Austria și Suedia au schimbat deja alipire trecând-o la partea justiției. Franța o prepară deja. Noi nu văm de ce nu am face-o.

Departate de mine, ideea de a lăsa să se creadă că nu ar fi tot așa de apți funcționarii Ministerului de interne ca și aceia ai justiției, dar prin firea lucrului, această cestiune se apropie fără îndoială mai mult de serviciul Ministerului justiției de cât de acela al internelor.

Statistica penitenciară face parte din statistica penală, și prin urmare va forma, precum se învederează de sine, un tot mai complect și mai ușor de organizat alături cu restul lucrărilor justiției.

De altă parte, fie-mi permis să adaog, constatând faptul că ori-ce s'ar dice, în departamentul administrațiunii curentul politic având o mare putere, personalul respectiv este supus la o mai mare nestabilitate. Și este cert că una din cauzele care împiedică mersul organic al instituțiunilor publice într'un Stat, este prea deasă schimbare a funcționarilor respectivi.

Dacă Belgia și Olanda au ajuns a fi în fruntea multor State și din punctul de vedere penitenciar, este că cea d'ânteu a avut pe un Ducpétiaux, care după un timp de 30 ani ajunsese în funcțiunea de Inspector general al închisorilor, iar cea-l-altă, pe un Suringar, care după 47 ani de serviciu în această ramură, moartea l'-scos din scaunul de Director general al închisorilor neerlandeze.

Dar în fine, pe lângă toate acestea, la noi mai putem invoca încă un argument de interes practic, privitor la împărțirea lucrărilor între aceste două Ministerse. În adevăr, este știut câtă disproporție, câtă diferență de greutate este pentru a se cârmui fie-care din aceste departamente, și este în afară de ori-ce îndoială că dacă Ministrul respectiv nu are puțința de a se ocupa în detaliu, în special și cu toată atențiunea cuvenită de vre-o parte a lucrărilor ce-l privesc la reformă organică nu ne putem aștepta, sau cel puțin cestiunea nu va progresa repede.

Luându-se direcțiunea penitenciarelor pentru minis-

terul justiției, s'ar face deci un bine din ambele aceste puncte de vedere.

Să nu uităm a nota, fie chiar în trecut, că în starea actuală a organizației noastre, având doi Miniștri cu drept de a se amesteca în chestiunea penitenciarelor, serviciul nu are o unitate de direcțiune, și prin urmare de aci vine că adesea se întâmplă sau conflicte sau concesiuni în dauna mersului lucrării.

Onorați magistrați

Am zis, și sunt dator să o repet pentru a termina tot ceea-ce vream să vă spun cu această ocaziune în chestiunea penitenciară, că nu cunosc nici o ramură din serviciile noastre publice, pentru care să se fi pus o mai puțină atențiune în conducerea ei; că nu există nici o ramură din serviciile noastre publice pentru care legea ei organică să fie mai violent călcată, mai rău ținută în seamă.

Am zis și sunt asemeni dator să o repet, că adevărata cauză a acestei rele stări de lucruri, nu este lipsa de competență, sau de dorință de a introduce reforme din partea directorilor generali ai acestui serviciu, ci dimpotrivă, în prima linie, imposibilitatea Ministerului Internelor de a se ocupa personal de această chestiune, și în afară de aceasta prea marea nestabilitate în personalul respectiv.

Este însă o parte care face patentă, culpabilitatea celor în drept, pentru călcarea legii din 1874 în ce privește noile clădiri de penitenciare. În adevăr atât cât o lege este în vigoare; atât cât această lege este în acord cu progresul instituției la care se referă, nu este permis a se călca așa cum s'a făcut la noi, deja în atâtea rânduri, de la 1874 și până astăzi.

Există o lege care ordonă ca recidiviștii să fie supuși la regimul celular riguros de zi și de noapte; există o lege care ordonă ca toți areștii să fie absolut separați pe categorii de bărbați, femei, majori și minori; există o lege care ordonă ca toată lumea din penitenciare să doarmă în timpul nopții în celule sau camere separate; ei bine, întreb pe cei ce au presidat în capul Direcțiunii acestui serviciu, pentru ce au tolerat clădirea atâtor penitenciare în cursul celor din urmă 20 ani, fără a ține absolut nici o socoteală de lege? Pentru ce nu au căutat să obție modificarea legii, dacă puteau fi îndreptățiți a crede că sistemul legii, nu este cel mai bun.

Dacă nu ași avea să vă citez de cât areștul din Buzău, clădit de câțiva ani numai, încă 'mi-e de ajuns pentru a vă arăta că nu chestiuni de economie, că nu chestiuni de nici o altă ordine nu a putut îndreptății la a nu se respecta și executa cerințele legii deja atât de veche la acea epocă.

Ziduri solide și voluminoase, saloane igienice și spațioase, curți numeroase ca și culoare de comunicațiune și cu toate acestea, de celule în care să se poată culca areștii în timpul nopții, pare că nici vorba nu a fost între cei ce au alcătuit și hotărât planul.

A vedea rămase în ființă areșturile vechi, alături cu o lege nouă, este o violare, dar nu atât de gravă ca aceea ce suntem ținuți să constatăm, atunci când o

închisoare se dărâmă și se clădește alta cu nesocotirea legii organice.

Un început de aplicare a dorinței legii noastre din 1874 se face de anul acesta, cu transformarea noii clădiri a areștului de la Doftana, pentru a-l face să aibă un număr oare-care de celule. Mă tem însă că această modificare să nu fie și ea încă insuficientă, dar în tot cazul o menționez cu satisfacțiune și doresc a o vedea aplicată și în cele-lalte areșturi.

Sper că dorința ce exprim cu această ocaziune se va vedea în curând adusă la realitate, cu atât mai mult cu cât am luat cunoștință de un raport foarte bine alcătuit și care dovedește din partea autorului său un interes particular, o atențiune deosebită în studiul special al organizării penitenciare. Acest raport are pentru mine cu atât mai mare valoare, cu cât el vine de la o persoană, care cu o competență tehnică necontestată în arhitectură, ne-a dovedit în același timp că s'a inițiat cu succes și în partea organică a diferitelor sisteme penitenciare.

D. Al. Săvulescu, arhitectul oficial al Ministerului de Interne, expune prin acest raport nu numai reaua stare a penitenciarelor noastre, rezultat al unor inspecțiuni din toată țara, dar încă constată cât de mult avem noi de făcut în această direcțiune față cu ceea ce cele-lalte State au deja înaintea noastră.

Termin, Domnilor, cu speranța că, după atâți alții, aducând astăzi această chestiune în auzul și cunoștința Domniilor-Voastre, cu puținele detalii pe cari cadrul acestei cuvântări 'mi-a permis să-i pot da, nu va întârzia de a fi luată în de aproape cercetare și de acei cari pot a-i da un sprijin mai puternic.

Termin în fine, zicându-vă, că dacă atribuțiunea acordată Ministerului public, de a întreține Curtea în prima zi a întrunirii sale, cu expunerea unei chestiuni; dacă aceasta s'a putut numi, și cu drept cuvânt, una din cele mai frumoase atribuțiuni pe care 'i-a conferit-o legea, nu este de cât pentru că prin aceasta 'i-a dat dreptul de a lua inițiativa în chestiunile cele mai grave și cele mai urgente.

Dar, adevărata situațiune a lucrului, adevărata atribuțiune frumoasă în această ocaziune, este în mâinile aceluia către care legea a ordonat Ministerului public ca să se adreseze cu studiul acestor chestiuni.

Este în căderea altora adevăratul rol frumos în această materie; este în căderea aceluia către cari adresându-se cu acele chestiuni pe care le găsește de un interes urgent, de o însemnată importanță, Ministerul public vine să ceară un sprijin, un cuvânt de aprobare sau cel puțin un bine voitor asentiment.

Domniile-voastre sunteți aceia care aveți adevărata frumusețe a acestei atribuțiuni; Domniile-voastre susțineți sau nu, propagați sau nu, cu autoritatea ce vă este dată, după cum găsiți sau nu că este ceva bun sau util în expunerea ce vi se înălțăsează.

Judecați dacă eu m'am apropiat în ceva de aceia ce legea 'mi impune ca datorie, dar ori-care vă va fi aprecierea, totul rămâne la ultimul Dumnea-voastră cuvânt.